

Izjava na konferenciji za novinare visokog predstavnika Miroslava Lajčáka

U ime glavnog tužioca BiH, gospodina Marinka Jurčevića, šefa kriminalističke policije RS, gospodina Gojka Vasića i u svoje lično ime vam se zahvaljujem što ste danas došli na ovu press konferenciju.

Prvog dana na mjestu visokog predstavnika rekao sam da je saradnja sa Međunarodnim krivičnim tribunalom u Hagu za mene prioritet. To sam i mislio. Jer tu je riječ o pravdi. Tu je riječ o obavezama. Riječ je o pravednom i nepristrasnom poštivanju vladavine zakona. Riječ je o izgradnji povjerenja među narodima Bosne i Hercegovine.

Nakon nekoliko mjeseci konsultacija i razgovora sa domaćim institucijama, postalo je jasno da domaći organi za provedbu zakona nemaju na raspolaganju sva zakonska sredstva koja su im potrebna da rade ono što im je zadatak.

Iz tog razloga sinoć sam potpisao niz naloga i odluka koji će tužilaštvu i policiji ove zemlje olakšati provođenje istraga i krivično gonjenje osoba osumnjičenih za ratne zločine i onih koji im pomažu da izbjegnu pravdu. Također sam donio odluku koja će ratnim zločincima osuđenim pred Sudom BiH otežati bijeg iz zatvora.

Prvi konkretni rezultati ovih mjera provode se u ovom momentu. Lokalna policija u cijeloj BiH trenutno oduzima pasoše i putne isprave 93 osobe koje su pod istragom za slučajeve ratnih zločina odnosno za sudjelovanje u mrežama koje pomažu bjeguncima od pravde optuženim pred Međunarodnim krivičnim tribunalom u Hagu. Graničnoj policiji također je skrenuta pažnja na ove ljude.

Pomenute 93 osobe predmet su istraga koje je nedavno pokrenuo tužilac BiH. Većina istraga odnosi se na ljude koji se nalaze na takozvanoj «srebreničkoj listi». Postoje jaki razlozi da vjerujemo da su neke od ove 93 osobe uključene u mreže podrške optuženima za ratne zločine. Ove istrage dodate su slučajevima u kojima su istrage već ranije pokrenute.

Od pomenute 93 osobe, 35 je zaposleno u Policiji Republike Srpske, koja ih je danas suspendovala s dužnosti. One će ostati suspendovane sve dok odgovarajuće krivične istrage ne dovedu do potvrđivanja optužnice ili pak zatvaranja predmeta.

Neki od suspendovanih policajaca svjedočili su u suđenjima u slučajevima ratnih zločina koja se trenutno vode bilo ovdje bilo u drugim zemljama. Međutim, postoji razlog za vjerovanje da su neki od njih namjerno davali lažna svjedočenja. Ovo će biti istraženo i biće poduzete dodatne mjere.

U sedmicama i mjesecima koji su pred nama, OHR i naši partneri iz domaćih organa zajedno će razmotriti korake koje treba poduzeti u vezi sa drugim osobama zaposlenim u organima vlasti koje se nalaze na “srebreničkoj listi”.

Također izdajem nalog o smjeni Dragomira Andana sa položaja koji vrši u policiji RS. Ja sam poduzeo ove mjere na zahtjev i u konsultacijama sa Međunarodnim krivičnim tribunalom u Hagu. Kao što vam je poznato, ja sam se jutros sastao sa gđom Del Ponte i razgovarali smo o ovom slučaju. Radi se o čisto tehničkoj mjeri koja ima za cilj da se spriječi da ovo lice može koristiti svoj položaj i nastaviti djelovanje kao član mreže podrške ratnim zločincima. Ja sam uvjeren da su organi RS spremni da sami poduzmu mjere u ovom slučaju, ali postoje ograničenja u pogledu njihovih mogućnosti djelovanja, zbog čega sam ja na kraju umjesto njih izdao nalog o njegovoj smjeni.

Andan, koji je ranije obavljao dužnost direktora Policije RS, do danas je bio zamjenik direktora Policije RS za obuku.

Očekujem sada da organi RS provedu istragu povodom raznih krivičnih aktivnosti, uključujući njegovu ulogu u pružanju podrške osobama koje su optužene za ratni zločin.

Konkretne mjere

Izmjene i dopune zakona koje sam donio riješile su nekoliko nedostataka u bh. zakonima, što je omogućilo poduzimanje današnjih mjera. Konkretno govoreći, ja sam donio slijedeće:

Izmjene i dopune *Zakona o putnim ispravama Bosne i Hercegovine* i *Zakona o ličnoj karti građana Bosne i Hercegovine* omogućavaju oduzimanje putnih isprava. U hitnim slučajevima ovo se može učiniti odmah nakon što je istraga pokrenuta.

Kao što sam već pomenuo, ja sam također naložio nadležnim organima da oduzmu pasoše BiH i putne isprave 93 osobe, kao i graničnoj policiji da poduzme mjere kojima će ih spriječiti da te isprave koriste kako bi napustili Bosnu i Hercegovinu.

Izmjene i dopune *Zakona o krivičnom postupku* BiH omogućiće da dokazi koje prikupe specijalni istražioci Tužilaštva budu prihvatljivi na sudu. To trenutno nije moguće, budući da je prihvatljiv samo dokazni materijal koji prikupe određeni organi policije i tužilaštva.

Ovo je prije svega neophodno kako bi se omogućilo da specijalizirani međunarodni istražioci pomognu u istrazi o dešavanjima u Srebrenici. Ovakvu mjeru je tražio i Upravni odbor Vijeća za implementaciju mira na sastanku održanom prošlog mjeseca.

Istovremeno donosim izmjene i dopune drugih zakona na nivou BiH u vezi sa stvarima koje se tiču nedavnog bijega Radovana Stankovića iz zatvora. Ove izmjene i dopune također omogućavaju provođenje istraga vezanih za Srebrenicu; te osiguravaju provođenje suđenja bez opasnosti da osumnjičeni

pobjegnu izvan jurisdikcije Bosne i Hercegovine.

Kao što vam je poznato, slučaj Stanković bio je prvi predmet Međunarodnog suda za ratne zločine u bivšoj Jugoslaviji koji je proslijeđen iz Haga u Bosnu i Hercegovinu. Štaviše, Stankovićev bijeg skrenuo je pažnju na nekoliko nedostataka u sistemu kaznenih sankcija.

Iz tog razloga sam donio izmjene i dopune *Zakona o izvršenju krivičnih sankcija BiH*, kako bi se osiguralo da zatvorenici koji su osuđeni u skladu sa odredbama državnog zakona, a koji kazne služe u entitetskim zatvorima, budu podvrgnuti strožem režimu.

Ovo u praksi znači da se više ne primjenjuju sadašnja pravila koja omogućavaju da upravnici zatvora odobravaju vikend odsustva zatvorenicima – uključujući lica osuđena za silovanje i ubistvo – na samom početku služenja kazne. Pored toga, biće uveden obavezni nadzor za osobe za koje je utvrđena krivica za ratni zločin za vrijeme njihovog boravka izvan zatvora.

Ja namjerno nisam utvrdio izmjene i dopune zakona na entitetskom nivou u pogledu ovih pitanja u ovom trenutku. Razlog za to je što ovi zakoni nisu tako vremenski osjetljivi da nadležni domaći organi ne bi mogli sami uraditi taj posao te zato što vjerujem da je važno entitetima dati šansu da pokažu svoju opredijeljenost u ovoj oblasti. Međutim, ipak očekujem da se relevantne odredbe brzo harmoniziraju u entitetskim zakonima.

Postoji još jedno područje u kojem očekujem da domaći organi preduzmu mjere. Radi se o listi osoba kojima je zabranjen ulazak u neke države koju je nedavno usvojila Evropska unija, i to za osobe koje opstruiraju saradnju sa Međunarodnim krivičnim tribunalom.

Očekujem od Vijeća ministara da djeluje u skladu sa *Zakonom o primjeni određenih privremenih mjera kao podrške efikasnoj implementaciji mandata Međunarodnog krivičnog tribunala* za

bivšu Jugoslaviju, i drugih međunarodnih restriktivnih mjera, a posebno da uskladi svoje djelovanje sa ovom mjerom EU. Ove radnje su trebale davno da budu realizirane. Ja sam danas o ovome razgovarao i sa predsjedavajućim Vijeća ministara, Nikolom Špirićem.

Paket mjera koje sam upravo najavio, između ostalog, olakšaće dovođenje lica odgovornih za ratne zločine pred lice pravde i osujetiće rad mreža podrške onim osobama koje je optužio Međunarodni krivični tribunal, a koje su još uvijek na slobodi.

Dozvolite da iskoristim ovu priliku da izrazim zahvalnost profesionalnim radnicima Tužilaštva BiH i Policiji RS, kao i radnicima OSA-e i SIPA-e koji su uložili velike napore da se osigura poštivanje zakona i provođenje pravde.

Primjerci odluka koje sam donio mogu se naći na website-u OHR-a.

A sada ćemo odgovoriti na vaša pitanja.

Pitanja Novinara:

Dnevni Avaz, Sead Numanović:

Gospodine Lajčák, možete li nam reći konkretnije ko su tih 35 ljudi koji su suspendirani? Da li se među njima nalazi na primjer, komandir stanice policije u Srebrenici i Bratuncu?

Visoki predstavnik, Miroslav Lajčák:

Ne mogu u ovom trenutku da vam objavim imena jer su istrage povjerljive. Povjerljive su prvo u interesu same istrage, a drugo, kao što sam rekao, istraga može da se završi

zatvaranjem slučaja i onda bismo nanijeli štetu tim osobama kada bismo danas objavili njihova imena.

RTRS, Branka Kusmuk:

Ja Vas molim da nam kažete o kojim je licima riječ, znači ostatak od 93 i 35, ta razlika. Ko su te osobe? Možete li nam bar nešto više o tome reći?

Visoki predstavnik, Miroslav Lajčák:

To su prije svega osobe koje se nalaze na takozvanoj «srebreničkoj listi», osobe u čijim slučajevima postoji pretpostavka da su upućene u kriminalne aktivnosti i to su aktivnosti koje mi moramo da spriječimo. Što se tiče njihovog identiteta, naravno, važi isti odgovor koji sam dao gospodinu Numanoviću.

RTRS, Branka Kusmuk:

Može li više detalja? Gdje su trenutno angažovane? Šta se dešava?

Glavni tužilac BiH, Marinko Jurčević:

Ja mislim da je to pitanje više upućeno nama u Tužilaštvu Bosne i Hercegovine. Kao što je rekao visoki predstavnik, radi se o osobama koje su evidentirane na «srebreničkoj listi», od njih 810. Ja, u svojstvu glavnog tužioca Bosne i Hercegovine, sam dao timu br. 6 – tim koji radi u Srebrenici i tu imate četiri tužitelja – da sve te osobe moraju saslušati u svojstvu osumnjičenih. Trenutno, kako je rekao visoki predstavnik, za njih 99 od 810 otvorena je istraga i istraga se vodi. Jedan

broj tih osoba su i policijski dužnosnici kao što je rekao visoki predstavnik, a ostali rade na drugim dužnostima. Ove istrage su tek u početnoj fazi i mislim da tužilački kodeks nam ne dozvoljava da bilo šta dalje kažemo o statusu tih predmeta. Dakle, mi moramo intenzivno sada provesti istragu u tim predmetima i doći do javno tužilačke odluke, a sada ne možemo prejudicirati kakva će biti ta javno tužilačka odluka. Ono što sada, ovog trenutka, mogu reći jeste da ima dovoljno osnova sumnje za otvaranje istrage i Tužilaštvo Bosne i Hercegovine je otvorilo pojedinačne istrage za ove osobe u broju koji je spomenuo visoki predstavnik.

AFP, Amra Hadžiosmanović:

Prvo, samo da Vas upitam, rekli ste 99, a da li ste mislili 93 osobe? Da li je to bio lapsus?

Glavni tužilac BiH, Marinko Jurčević:

Ne. 99 osoba.

AFP, Amra Hadžiosmanović:

Dobro. Koja je sada razlika? Za 93 osobe je naloženo oduzimanje pasoša, a 99 je pod istragom. Zašto tih 6 nije obuhvaćeno tom mjerom koja se trenutno provodi?

Glavni tužilac BiH, Marinko Jurčević:

Ne znam da li svi imaju dokumente. Ja ne vodim te istrage. Ja sam rekao da su otvorene istrage za 99 osoba.

Visoki predstavnik, Miroslav Lajčák:

Još jednom da vas podsjetim, istraga se vodi na nivou nadležnih organa Bosne i Hercegovine i ja sam donio moje mjere da omogućim tu istragu. Te mjere su vezane za 93 osobe i te mjere – izmjene i dopune 5 zakona – imaju za cilj da se spriječi njihovo bjegstvo iz zemlje i da se ubrza i olakša sprovođenje istrage. Međutim, istragu sprovode vaši nadležni organi.

AFP, Amra Hadžiosmanović:

Može li samo još jedno pitanje za gospodina Jurčevića? Da li to znači da ste Vi svih 810 slučajeva završili, pa našli dovoljno osnova za pokretanje istrage za 99 osoba ili je ovo samo početak?

Glavni tužilac BiH, Marinko Jurčević:

Samo početak.

Nezavisne Novine, Nataša Krsman:

Pošto vidim da je sa vama ovdje i gospodin Vasić, da li ovu akciju sada provodi samo MUP Republike Srpske i da li od ovih 93 lica ima ljudi koji rade u OSA-i, SIPA-i ili nekoj državnoj instituciji? Dakle, da li samo provodi akciju policija Republike Srpske?

Šef kriminalističke policije RS, Gojko Vasić:

Što se tiče ovih konkretnih mjera one se odnose na građane Republike Srpske i MUP Republike Srpske će provesti mjere

oduzimanja putnih isprava i ličnih karata. A pored ovoga, MUP zajedno sa SIPA-om učestvuje u radu na ovom predmetu, normalno u rukovodstvu Tužilaštva, odnosno pod nadležnošću Tužilaštva.

Novinar #5:

Šta je sa ljudima koji imaju dvojno državljanstvo?

Glavni tužilac BiH, Marinko Jurčević:

Pa imaju dvojno državljanstvo. Šta je tu sporno?

Visoki predstavnik, Miroslav Lajčák:

Ja sam to spomenuo. To ulazi u dio mojih odluka i možete to provjeriti. Činjenica je da jedna od mojih izmjena i dopuna zakona je da će ovi ljudi biti tretirani samo kao državljani Bosne i Hercegovine. Znači, izdali smo nalog graničnim nadležnim službama da koriste samo dokumente Bosne i Hercegovine. Dakle, ako su im oduzeti dokumenti oni nemaju pravo da koriste isprave ili pasoše druge zemlje. Znači, i to je naravno obuhvaćeno ovim mojim akcijama.

RTRS, Branka Kusmuk:

Kolegica Krsman je pitala – gospodine Vasiću, niste odgovorili – da li među ovom razlikom, znači od 93 ili 99 do 35, kako hoćete, ima i uposlenih u drugim policijskim agencijama u BiH? Imate li ta saznanja?

Šef kriminalističke policije RS, Gojko Vasić:

To mi u ovom momentu nije poznato. Znači, mi preduzimamo mjere da svi koji su uposleni u MUP-u Republike Srpske, da se od njih oduzmu dokumenta i normalno građanima Republike Srpske koji se nalaze na adresama koje su prijavljeni u CIPS-u. Tu nije isključeno da su određena lica, što je bilo moguće, prijavila jednu adresu CIPS-u, a da žive na drugoj lokaciji. U tom slučaju će biti potrebno određeno vrijeme da utvrdimo gdje žive i da sprovedemo ove propisane mjere. Vjerovatno će tu biti potrebe da se uključi MUP Federacije, ali samo u slučajevima gdje utvrdimo da lice fiktivno ima adresu u Republici Srpskoj a ustvari živi na području Federacije. Što se tiče drugih agencija, za sada nemamo saznanja da ima lica koja su uposlena u drugim agencijama.

Reuters novinska agencija, Darija Šito-Sučić:

Na koji način ćete znati da imaju dvojna državljanstva i na koji način ćete koordinirati te aktivnosti provjeravanja ko ima samo bosansko, a ko i drugo državljanstvo? Kako će se znati da li je to Bosanac ili pripadnik neke druge države? Koji su načini za to?

Šef kriminalističke policije RS, Gojko Vasić:

Pripadnici DGS-a, odnosno granične policije, znaju na koji će način utvrditi i provjeriti identitet. Znači najjednostavnije preko imena, prezimena i matičnog broja. Te tri stvari ne mogu biti iste kod različitih ljudi, odnosno kod ljudi različitog identiteta. Sporno može biti samo ako su lica u drugim državama uzeli drugi matični broj, ali to je samo pod uslovom da su te druge dokumente dobili fiktivno ili na osnovu određenog dokumenta koji je bio falsifikat. Znači, svi oni koji imaju dokumente druge države na svoje lične podatke biti će identifikovani i dokumenti će biti oduzeti.

Novinar #7:

Jedno pitanje vrlo zanimljivo za mene. Gospodin je spomenuo matični broj. Ja imam dvojno državljanstvo, te bi se pozvao na svoj slučaj. Znači imam dvojno državljanstvo i u Hrvatskoj imam drugačiji matični broj. Da li je to problem?

Visoki predstavnik, Miroslav Lajčák:

Ja mislim da trebamo da imamo povjerenje u nadležne organe Bosne i Hercegovine koji su dobili svoje instrukcije i koje znaju kako da obave svoj posao. Ja tu nemam sumnje u njihovu kompetetnost ili njihovu sposobnost da primjene ovu odluku. I ne treba da previše spekulišemo oko tih pitanja.

AFP, Amra Hadžiosmanović:

Pitanje i za gospodina Lajčáka i za gospodina Jurčevića. Zašto mislite da je ova odluka djelotvorna s obzirom da je to jedan signal ljudima koji možda nisu znali da su pod istragom da jesu. A znamo da iz ove zemlje nije teško pobjeći, čak i onima koji dobiju 20 godina, mislim koji su optuženi, a kamoli nekom ko je tek pod istragom.

Visoki predstavnik, Miroslav Lajčák:

Ja mislim da nema sumnje o tome da je odluka djelotvorna, da se pokazuje da su Tužilaštvo Bosne i Hercegovine i nadležni organi ozbiljni u preispitivanju slučajeva ljudi koji se nalaze na takozvanoj «srebreničkoj listi». To bilo prvo, a drugo je da smo u datom slučaju dostigli jedan nivo koji je omogućio da se otvori istraga i u interesu toga da ovi ljudi

tokom istrage ne pobjegnu ja sam donio moje odluke i proces se nastavlja. Mislim da je to vrlo jaki signal o ozbiljnosti i vaših nadležnih organa i međunarodne zajednice, u mom licu, da se taj proces nastavi.

Mislim da nema smisla da sada špekulišemo kako može da se to izbjegne. Ja imam povjerenje u vaše organe i očekujem da će oni obaviti svoj posao ozbiljno. Mislim da je sve ovo pripremljeno isto tako profesionalno i legitimno i vidjeti ćemo, rezultati će nam pokazati.

Nezavisne Novine, Nataša Krsman:

Ja imam još jedno pitanje u vezi sa ovim izmjenama i dopunama zakona. Naime danas su ovdje bili čelnici oba doma Parlamenta, da li ovi zakoni, ove odluke koje ste danas...da li to znači da ste vi nametnuli zakon, odnosno izmjene ili ste danas imali razgovor s njima da se oni mijenjaju, znači, po utvrđenim pravilima? Da li je to već završen posao?

Visoki predstavnik, Miroslav Lajčák:

Ja sam nametnuo zakone na nivou Bosne i Hercegovine i zatražio sam od parlamenata oba entiteta da usklade svoje entitetske zakone sa ovim odlukama.

Associated Press, Aida Čerkez-Robinson:

Pitanje za gospodina Vasića. Ja nisam tačno razumjela tehniku kako će se ovo odvijati. Oduzimaju se dokumenti 93 lica, a ukoliko neko od tih 93 lica ima dvojno državljanstvo i pojavi se na granici sa dokumentima te druge države šta će mu se desiti? Šta će mu se oduzeti? Neće mu se oduzeti dokumenti te druge države?

Šef kriminalističke policije RS, Gojko Vasić:

Jasno je ako se lice identifikuje sa drugim dokumentima, znači radnici granične policije utvrde da je to lice sa spiska, da će mu oduzeti ta druga dokumenta i lice vratiti nazad u BiH.